

NIEUWSBRIEF

Jorden van Foreest
Schaker van 2019

Nummer 97

Juni 2020

Geopend:
dinsdag tot
en met vrijdag
en de eerste
zaterdag van
de maand van
12:00-16:00

Max Euwe Centrum

Max Euweplein 30a • 1017 MB Amsterdam
euwemec@xs4all.nl 020-625 7017 www.maxeuwe.nl

Bestuur en medewerkers

BESTUUR

P. van der Sterren, voorzitter
R. van het Kaar, vicevoorzitter
A. Willemsma, secretaris
A. Riemens, penningmeester
D. Brouwer, algemeen lid
F. Lommers, algemeen lid
J. Medina, algemeen lid
P. Wakkie, algemeen lid

Algemeen adviseur: H. Ree
Adviseur topschaak: J. Timman
Adviseur public relations: H. Böhm
Adviseur wetenschap: H. van den Herik

MEDEWERKERS

Bibliothecaris: E. Straat
Conservator: J. Vijfschaft
Donateuradministrateur: P.P. Theulings
Financieel administrateur: A. Bezemer
Foto's: Archief MEC, B. Beekhuizen, Nationaal fotoarchief, R. Olthof, J. Vijfschaft
Manager: E. Sibbing
Redactie Nieuwsbrief: M. bij de Weg, D. Goes, F. Jacobs, E. Sibbing, B. Stam, E. Straat en P.W. van Voorthuijsen
Opmaak Nieuwsbrief: W. Dormits
Vrijwilligers: D. Brink, R. Hillebrandt, A. Koelewijn en C. ten Woude
Webmaster: B. van den Berg

DGT
CENTAUR

The most innovative Chess Computer
that automatically adapts itself
to your playing strength.

Your Perfect Chess Friend!

With the sensor board you can simply move pieces in a natural way. Whether you are a beginner or an experienced player, whether you are a home player or a club player, Centaur always adapts to your level as soon as you make your first move!

- ✓ Fair chance to win
- ✓ Sensor board 40x40 cm
- ✓ e-Paper display
- ✓ Circular LED lights

Discover the DGT Centaur: digitalgametechnology.com

Inhoud

Bestuur en medewerkers	2
Van de redactie	3
Botwinnik in Nederland	4
Jorden van Foreest schaker van het jaar 2019!	11
Eline Roebers talent van het jaar 2019!	13
“Voor het eerst zelf aan de stuurknuppel!”	14
Isolani	18
De zaak Uhlmann	22
Financieel jaarverslag 2019	26
Schwindelen en andere leerzame boeken	29
MEC-nieuws	32
Alexander Münninghoff (1944-2020)	34
Talent van het jaar	36

Van de redactie

Op de voor- en achterkant van deze Nieuwsbrief de schaker en het talent van het jaar 2019!

Daarnaast hebben we weer een aantal leuke artikelen voor u: Symon Algera verhaalt dit keer over Botwinnik in Nederland, Dirk Goes duikt in de ‘affaire Uhlmann’ uit 1960, Peewee heeft de vliegspiraties van Euwe uitgezocht, Bas Beekhuizen toont enkele fraaie foto’s met een bijzonder verhaal, Albert Riemens heeft zeer goed financieel nieuws en Florian Jacobs heeft traditiegetrouw een stapel boeken gerecenseerd.

Namens de redactie, veel leesplezier!

Botwinnik in Nederland

Symon Algera

In 1948 wordt Botwinnik wereldkampioen schaken en blijft dat met korte onderbrekingen tot 1963. Hij speelt zijn meeste buitenlandse toernooien in Nederland en wordt voorzitter van de Vereniging USSR-Nederland. Als schaker en als voorzitter komt hij vele malen, en vaak samen met zijn vrouw en dochter, naar Nederland. Zijn memoires geven een schat aan informatie over de matchfixing door het Kremlin, die hem zijn leven lang heeft achtervolgd, en over zijn opmerkelijke observaties bij bezoeken aan ons land. Zo zegt hij te weten waar de in de oorlog verdwenen fietsen gebleven zijn, en dat is niet bij onze oosterburen. Bij de traditionele snertmaaltijd van het Hoogovens-toernooi wacht hij na de soep geduldig op de volgende gang. Eerbied en respect zijn woorden die passen bij de patriarch van het Sovjet-schaken.

Schooljongen wint van wereldkampioen

In 1925 wordt in Moskou een groot internationaal schaaktoernooi georganiseerd, het eerste na de revolutie die leidde tot de vorming van de Sovjet-Unie. Dit schaaktoernooi staat aan het begin van de schaakcarrière van Botwinnik. Op de rustdag van het toernooi gaat Capablanca naar Leningrad om daar aan dertig borden een simultaan te geven. De jongste tegenstander, een schooljongen van veertien jaar oud met een grote bril, wint van de Cubaan in een mooie partij. Het is de jonge Michail Moisejevitsj Botwinnik.

Krylenko is zijn beschermheer

Nikolai Krylenko, die later de militaire aanklager wordt bij het uitvoeren van de grote zuiveringen van Stalin, moet er als hoofd van de Sovjet-schaakbond voor zorgen dat de Sovjet-Unie de nieuwe wereldkampioen gaat leveren, en het wordt al snel duidelijk dat Botwinnik hiervoor een belangrijke kandidaat is. Krylenko schuwt daarbij geen enkel middel. Als de 24-jarige Michail aan het tweede grote toernooi in Moskou meedoet, biedt hij hem aan om andere Sovjet-spelers

tegen hem te laten verliezen, het begin van een langdurige matchfixing door het Kremlin waar Botwinnik in zijn memoires openhartig over schrijft. In 1934 trouwt hij met de mooie negentienjarige dochter van zijn wiskundeleraar. Zij wordt een bekende ballerina in het Bolsjoj-theater en zal hem bijna altijd vergezellen op zijn vele reizen naar Nederland. Later ook samen met dochter Olya, die in 1942 wordt geboren.

Het eerste grote internationale succes komt in 1936 op het toernooi in Nottingham, dat door Botwinnik wordt gewonnen. Euwe doet ook mee en gedraagt zich volgens de Rus niet steeds prettig en sportief. Later, zo schrijft hij in zijn memoires, zal de Nederlander één van zijn beste vrienden worden. In 1938 wordt in ons land het eerste kandidatentoernooi uit de geschiedenis gespeeld. Het krijgt de naam van de sponsor, het AVRO-toernooi. Krylenko zal dat niet meer meemaken. Hij wordt gearresteerd, en na een proces van twintig minuten wordt de aanklager van Stalin zelf ter dood veroordeeld en direct daarna geëxecuteerd.

Euwe-Botwinnik, Nottingham 1936

De meest rondgezeulde Rus uit onze geschiedenis

De winnaar van het toernooi zal de uitdager van wereldkampioen Aljechin worden. Botwinnik klaagt erover dat hij met de trein het hele land wordt doorgestuurd met reistijden van twee uur en dan ook nog zonder eten. Mr. E. Straat is het hiermee eens en schrijft later in *de Volkskrant* dat het toernooi Botwinnik tot de meest rondgezeulde Rus uit onze geschiedenis zal maken. Deze vindt echter al snel een landgenoot bereid om hem in diens Studebaker naar de speellocaties te vervoeren. Mr. Straat voegt daar nog een hem kenmerkende toernooi-impressie aan toe: "Men kon de kleine, gedrongen ingenieur als een blok achter het bord zien zitten, roerloos, vastgekleefd aan zijn stoel, en zo lang de partij duurde zonder de geringste belangstelling voor de persoon van

zijn tegenstander. Hij had een hoge, donkere kuif, wat dromerige ogen achter dikke brillenglazen. De aandacht van het publiek trok hij veel minder dan de 'schilderachtige' dwergen Reshevsky en Fine, de blonde Apollo Keres en de grimmige reuzen Capablanca en Aljechin".

De Telegraaf heeft meer aandacht voor zijn vrouw: "Mevrouw Botwinnik is een jeugdige donkere verschijning met den droomerigen blik haar ras (Armenië) eigen. Fraaie wenkbrauwen omlijsten een paar expressieve ogen, die den beschouwer tot in het diepst van de ziel schijnen te willen peilen."

Het toernooi wordt gewonnen door Keres, en deze zal volgens de afspraken dus de uitdager van Aljechin worden. De match zal er echter nooit komen. De wereldkampioen sterft in 1946 onder erbarmelijke en volgens

sommigen ook verdachte omstandigheden in Portugal.

‘Nederlandse fietsen in de Atlantikwall’

Tijdens het AVRO-toernooi van 1938 bezoekt Botwinnik Amsterdam, en daar is hij onder de indruk van de ontelbare fietsen. Vlak na de oorlog komt hij er weer op doorreis naar het schaaktoernooi in Groningen, en het valt hem op dat er nu veel minder zijn. Dat is geen verrassende observatie, maar zijn uitleg wel. Er zouden volgens hem door de Duitsers één miljoen fietsen zijn gebruikt als wapening van het beton in de Atlantikwall, de door hen aangelegde verdedigingslinie. Omdat deze verklaring niet overeenstemt met filmbeelden van opgestapelde fietsen achter in Duitse vrachtwagens op weg naar de Heimat, is dit gecheckt bij het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD). Hun antwoord is duidelijk, de fietsen zijn inderdaad op grote schaal door de Duitsers gevorderd, echter niet voor de bouw van de Atlantikwall, maar gewoon om ze te gebruiken als vervoermiddel.

Ergert zich aan de Nederlandse pers

Met grote onduidelijkheid over de vraag hoe het nu verder moet met het wereldkampioenschap organiseert de schaakvereniging Staunton in 1946 een groot internationaal toernooi in Groningen. Botwinnik reist samen met zijn vloeiend Nederlands sprekende vriend Flohr naar Groningen en beschrijft hun tocht over een dijk die de Noordzee van de Zuiderzee scheidt. Hij vertelt over de grote armoede en het weinige voedsel in Nederland. Dat is volgens hem goed te zien aan de organisatie van het toernooi. Op de vooravond van het toernooi brengen Euwe en zijn drie dochters in hotel Frigge een Russisch lied ten gehore. Daar is Michail zeer mee ingenomen en noemt het

een vriendelijk en ontroerend gebaar naar het Sovjet-volk.

Het toernooi wordt gewonnen door Botwinnik, en van koningin Wilhelmina krijgt de niet rokende winnaar een zilveren sigarettenhouder. Botwinnik maakt zich erg druk over berichten in de Nederlandse pers dat Smyslov en Boleslavski in opdracht van het Kremlin van hem verloren zouden hebben. Hoewel dit soort berichten niet helemaal vreemd voor hem zullen zijn geweest, maakt hij zich hierover zo kwaad dat hij niet meer in Nederland wil spelen, maar daar moet hij al heel snel op terugkomen.

Match om het WK in 1948

Een zeskamp zal de nieuwe wereldkampioen moeten leveren. Tegen de zin van Botwinnik wordt die deels in Den Haag en deels in Moskou gespeeld. Het is opmerkelijk dat ons land in korte tijd drie belangrijke schaaktoernooien organiseert. Hierbij zal een rol hebben gespeeld dat Nederland geen grote mogendheid was, en geen partij in de inmiddels al begonnen Koude Oorlog. Het wordt trouwens een vijfkamp, want de Amerikaan Fine zegt af.

Tijdens het Nederlandse deel van de match spelen ze in Den Haag, in de dierentuin bij het Malieveld, en logeren vele kilometers verder in het Kurhaus in Scheveningen. Dat zint de Rus niet, want de noodzakelijke autoritten, met volgens hem irrelevante gesprekken, zouden zijn creatieve concentratie verstoren. Hij is gewend om volgens een vaste route en in diepe concentratie van zijn hotel naar het speellokaal te lopen. Tot zijn ergernis steunen de andere spelers hem niet. Botwinnik wenst een hotel op maximaal twintig minuten loopafstand, en het lukt de Russische consul op het laatste moment om

voor het echtpaar Botwinnik met dochter Olya nog kamers te boeken in hotel De Twee Steden op het Buitenhof (later wordt dit een bioscoop, en daarna een restaurant). De loopafstand naar de speelzaal wordt door vader en dochter gecontroleerd en blijkt tot volle tevredenheid exact twintig minuten te zijn.

Het toernooi in Nederland verloopt voor spoedig voor de Rus Hij eindigt als eerste met 6 uit 8 en vertrekt direct daarna samen met Euwe naar Rusland. De reis verloopt niet zonder problemen want bij een douanecontrole worden in de bagage van de Nederlander documenten met geheimschrift in cijfers en letters aangetroffen, en de beambten vinden de stukken dermate verdacht dat ze deze rechtstreeks naar Moskou willen sturen. Het is de openingsvoorbereiding van Euwe. Die is daar natuurlijk niet van gediend en weigert ze af te geven. Botwinnik bemiddelt, en nadat Euwe hem heeft gezworen dat er niets in staat dat de Sovjet-Unie kan schaden, wordt de reis weer voortgezet.

Ook het Russische deel verloopt gunstig voor Botwinnik, en na een remise tegen Euwe breekt in Moskou een ovatie los. De door het Kremlin gedroomde Sovjet-schaker wint het toernooi met overmacht en wordt zo de zesde wereldkampioen schaken.

Vrienden in Nederland: Euwe en LSG

Naast toernooien speelt Michail een groot aantal simultaanseances in ons land. Berry Withuis, na de oorlog schaakredacteur van *De Waarheid*, de partijkrant van de Communistische Partij Nederland, kent Botwinnik goed en organiseert een aantal simultaanseances voor hem. Zijn dochter Jolande schrijft in *Raadselvader* dat Berry hem altijd “Botje” noemde. Evert-Jan Straat beschrijft

Botwinnik (links) met vrouw en kind

in *Botwinnik en Flohr in Nederland* twee simultaantournees in 1958 en 1963. De belangstelling voor het optreden van Botwinnik als simultaangever is overweldigend. Clubs bieden tegen elkaar op om de wereldkampioen aan het werk te zien. Voor een optreden ontvangt Botwinnik 350 gulden terwijl Flohr met 150 gulden genoeg moet nemen. Bij de simultaan die hij in 1958 bij LSG in Leiden geeft in de bovenzaal van Het Gulden Vlies, krijgt hij het erelidmaatschap aangeboden. Daar is hij zichtbaar blij mee en steekt tegen zijn gewoonte in zelfs een speech af. Vanaf dat moment is er een bijzondere band tussen hem en LSG, en als hij in Nederland is komt hij vaak even langs. Zo ook in 1980 als hij geheel onverwachts een bezoek brengt aan de M3-kantine, het toenmalige speellokaal. Hij spreekt weer en verklaart dat hij in Nederland twee vrienden heeft: Dr. Euwe en LSG.

(vlnr) Smyslow, Botwinnik, Euwe en Tal. Euwe bezoekt de Russen bij een tussenlanding op Schiphol (19 juni 1961)

De erwtensoep was geen aperitief

De gebrilde Rus speelt zowel tijdens als na het behalen van zijn wereldtitel veel toernooien in Nederland. Na de reeds genoemde matches volgen een zeskamp in Wageningen, een zeskamp in Amsterdam en een achtkamp in Noordwijk, die hij alle op zijn naam schrijft. Vervolgens wint hij in 1966 het IBM-toernooi en in 1969 het Hoogovens-toernooi. De laatste twee toernooien noemt hij uitvoerig in zijn memoires. Over het IBM-toernooi is hij erg te spreken, en dan vooral over de kerk waar de partijen worden gespeeld. Het is de voor die tijd zeer moderne De Ark in Amsterdam. De ingenieur beschrijft gedetailleerd de klokrentoren die vóór de kerk staat en waarvan de klokken “automatisch” gaan luiden.

Hij is ook tevreden over zijn spel, maar de Rus denkt wel dat God hem zal hebben geholpen in zijn partij tegen Zuidema. Hij zwijgt echter over zijn verliespartij tegen Johan Barendregt. Over het Hoogovens-toernooi heeft hij weer wat klachten, zoals de dunne muren van zijn hotelkamer waardoor je alles kon horen, en over de traditionele snertmaaltijd bij de afsluiting. Hij vindt de soep wel lekker maar moet wel wat lang wachten op de volgende gang, die uiteindelijk helemaal niet bleek te komen. De erwtensoep was dus geen aperitief.

Afscheid van het internationale schaken in Leiden

Zijn laatste internationale toernooi speelt hij

in 1970 in Leiden op uitnodiging van LSG. De club was al heel ver met het organiseren van een match tussen hem en Fischer, maar de Amerikaan trekt zich terug en daarom wordt het een vierkamp met Spasski (die wint), Donner (tweede), Botwinnik (derde) en Larsen (laatste). De spelers blijken het uitstekend met elkaar te kunnen vinden. Donner schrijft in *De Koning* dat de Rus weliswaar een communist is, maar wél een met ideeën, en wijst verder op zijn vreselijke “ijsbeergedrag”. Hij verlaat tijdens de partij pas zijn stoel en gaat wandelen als hij totaal gewonnen staat. Botwinnik logeert in Noordwijk en *De Telegraaf* schrijft bij een foto van hem, lopend op de Koningin Astrid Boulevard: “Een doordeweekse man in altijd dezelfde kleren, een beetje eenzaam tussen de gele huizen en de zee. Een wat toberig

uitziende heer met afhangende schouders, een hoed en een bril, een wapperende regenjas, hoog gesloten en grote schoenen”.

Voorzitter van de Vereniging USSR-Nederland

In 1959 wordt in Moskou de Vereniging USSR-Nederland gedoopt. Botwinnik wordt de eerste voorzitter en *De Waarheid* doet uitvoerig verslag van de bijeenkomst. Het is een groot feest met talrijke redevoeringen, waarin duidelijk wordt gemaakt welk een grote plaats het kleine Nederland inneemt in de harten van de Sovjet-mensen. De krant citeert de voorzitter als deze verklaart dat hij het van uitermate groot belang acht dat beide landen nog nooit de wapens tegen elkaar hebben opgenomen. De Bolsjewiek had ons eerder nog een “merkwaardig speelgoed-

De prijsuitreiking van de vierkamp in Oegstgeest. Vooraan (vlnr): Larsen, Donner, Botwinnik en Spasski.

landje” genoemd, en dat doet vermoeden dat hij ook niet erg bevreesd zal zijn geweest als dat wel zou zijn gebeurd.

Ideeën over computerschaak

Na zijn afscheid van het actieve schaken gaat Botwinnik zich bezighouden met de ontwikkeling van het computerschaak. Vele malen is hij in Nederland om er voordrachten over te geven. Jaap van den Herik geeft aan dat zijn relatie met de Nederlandse computerschaakwereld vooral dankzij Euwe intensief is geweest. In 1970 zegt hij in een interview met *Het Vrije Volk*: “Ik voorspel dat er een dag komt waarop de computer de wereldkampioen zal verslaan”. Ofschoon dit een voor die tijd gewaagde uitspraak was, die later ook doeltreffend bleek, wordt hij in Nederland door de computerschaakwereld kritisch bekeken en worden zijn ideeën na verloop van tijd met enige scepsis gezien.

Minder gezagsgetrouw

In *Trouw* concludeert Max Pam dat de aanvankelijk nogal gezagsgetrouwe Botwinnik later niet altijd de benodigde eerbied voor Sovjet-bestuurders blijft tonen. Zo weigert hij een brief mede te ondertekenen waarin het gedrag van de uitgeweken Kortsjnoi wordt veroordeeld. De Sovjet-schaakbond had met al zijn intriges voor een belangrijk deel zelf schuld aan de vlucht van Kortsjnoi, vond Botwinnik. Als represaille verbiedt het Kremlin de uitgave van zijn memoires in het Duits.

Ook op hoge leeftijd komt Botwinnik nog vaak in ons land. Tim Krabbé vertelt dat hij aanwezig is bij de prijsuitreiking van het Nederlands jeugdkampioenschap als hem gevraagd wordt of hij schakend gefilmd mag

worden. “Ik heb lang niet meer gespeeld” zegt Botwinnik, maar hij vindt het goed en gaat tegenover Sosonko achter het bord zitten. De bejaarde Rus komt steeds beter te staan, maar neemt wel erg veel tijd voor het uitvoeren van zijn zetten. Sosonko weet dat het allemaal te lang gaat duren en zegt hem na verloop van tijd dat de regisseur nu wel genoeg heeft. De patriarch van de Russische schaakschool tuurt naar het bord en weet precies hoe het staat. Na enige tijd wendt hij zich tot de regisseur, en met een lichte buiging zegt hij in perfect Nederlands: “Alstublieft meneer. Tot uw dienst”.

Vier jaar later in mei 1995 sterft Botwinnik. Volgens zijn dochter is hij actief gebleven tot zijn dood, ondanks een bijna gehele blindheid.

Belangrijke bronnen naast veel oude kranten: *Achieving the aim*, Botwinnik; *De ziel van de Sovjet schaker*, Tim Krabbé”; *Schitterend schaak*, Hans Ree; *Botwinnik en de computer*, Prof. dr. H.J van den Herik (Schakend Nederland).

Dit artikel is het vijfde in een reeks. Symon Algera schreef in de MEC Nieuwsbrief eerder 'Réti in Nederland', 'Lasker in Nederland', 'Capablanca in Nederland' en 'Aljechin in Nederland'. U vindt deze nieuwsbrieven op de site van het Max Euwe Centrum.

Een langere versie van dit verhaal zal worden gepubliceerd in de eerstvolgende digitale nieuwsbrief van het MEC.

Foto's zijn afkomstig uit het archief van het MEC en de beeldbank van het Nationaal Archief.

Jorden van Foreest schaker van het jaar 2019!

Eddy Sibbing

Jorden van Foreest werd in 2013 talent van het jaar en in 2016 schaker van het jaar. De jury, bestaande uit Gert Ligterink (*de Volkskrant*), Hans Ree (*NRC*) en Dharma Tjiam (*KNSB*) heeft Jorden voor de tweede keer uitgeroepen tot schaker van het jaar. Een goede reden om hem kort te interviewen.

ES: "Had je verwacht dat je schaker van het jaar 2019 zou worden?"

JvF: "Nee, totaal niet. Ik had er compleet niet bij stil gestaan en er niet over nagedacht. Maar ik ben er wel heel blij mee! De prijs staat bij de écht speciale prijzen, zoals het Nederlands kampioenschap dat ik won (in 2016 – ES) en het Europees kampioenschap tot met met 14 jaar (in 2013 – ES). Het was een leuke verassing!"

In de tweede helft van 2019 speelde Jorden duidelijk beter dan in de eerste helft. Naast gedeeld Nederlands kampioen met broer Lucas (hij verloor wel de barrage) behaalde hij een goede score bij het EK-landenteams in Batoemi (5½ uit 8) en elf remises in het toernooi van Isle of Man. Die waren allemaal tegen toppers. De inmiddels 21-jarige Groninger verloor slechts één partij in de tweede helft van 2019. Zijn rating steeg in 2019 van 2612 naar 2654 en inmiddels staat hij op 2682.

ES: "Wat heb je het laatst gespeeld?"

JvF: "Een aantal competitiewedstrijden, en daarvoor een toernooi in Praag, dat was begin maart. Ik heb mijn laatste zes partijen allemaal gewonnen, dus dat voelt wel goed. Als je slecht eindigt, dan is dat minder lek-

Jorden was ook al schaker van het jaar 2016

ker. Ik wil inmiddels wel weer een toernooi spelen. De schaakhonger is er wel."

ES: "Je had jezelf een paar jaar gegeven om te slagen als schaakprofessional. Hoe staat het daarmee? Welke doelen streef je na?"

JvF: "Ik heb mezelf geen concrete doelen

gesteld. Ik weet nog wel dat het in het eerste jaar dat ik schaakte, na mijn school, niet zo goed ging. Toen heb ik mezelf een jaar erbij gegeven. Verder is 2700 altijd een doel geweest, maar als ik, zoals nu, progressie zie, dan blijf ik voorlopig wel schaken.”

ES: “Wat vind je het leuke van het leven als profschaker?”

JvF: “Ik kan mijn geld verdienen met wat ik leuk vind en de mensen in de schaakwereld zijn leuk. Ik heb eigenlijk alles wat ik wil. Ik ben dit jaar nog een paar weken in Portugal, Duitsland en Praag geweest. Ik vind reizen wel leuk, andere landen zien. Uiteindelijk is de enige vraag: ga je er genoeg geld mee verdienen? Dat hangt puur van je rating af. Als ik met schaken mijn geld kan verdienen, dan zie ik mezelf nog een hele tijd doorschaken.”

ES: “Met wie train je tegenwoordig?”

JvF: “Ik heb geen vaste trainer meer (Tiviakov was dat jarenlang – ES), maar ik heb wel op Papendal getraind met Anish Giri en Erwin L’Ami. Ik heb ook gewerkt met andere trainers, zoals Kasimdzjanov en Adams, maar ik doe vooral veel zelf. Ook met Loek van Wely en Ivan Sokolov heb ik veel getraind.”

ES: “Gaan de trainingen via de KNSB?”

JvF: “Ja, we hebben het geluk dat we al een aantal jaren subsidie krijgen van NOC*NSF.

Zodoende kunnen niet alleen Giri en ik trainen, maar ook Casper Schoppen, Robby Kevlishvili (studeert nu in de VS – ES), mijn broer Lucas en Liam Vrolijk, alle Nederlandse jeugdtalenten. We gaan een paar keer per jaar naar Papendal.”

ES: “Je staat niet bekend als een openingskenner, klopt dat?”

JvF: “Ik zal je eerlijk zeggen: ik heb de laatste tijd niet naar openingen gekeken. Ik stond bekend als iemand die niets aan openingen deed, maar het afgelopen jaar heb ik veel met Anish gewerkt en dan zie je de openingen wel vooruit gaan. Ik hou van geforceerde varianten waarin de tegenstander iets lastigs moet vinden. Om zoiets te vinden moet je heel veel uren met de computer werken. Soms is dat heel lang saai en vind je één keer per dag of week een of ander idee. Dat is dan heel leuk en hoop je op het bord te krijgen.”

ES: “Was Isle of Man een cruciaal moment in 2019? Zonder problemen hield je allemaal toppers op remise.”

JvF: “Als je vooruit wilt gaan van 2600 laag tot waar ik nu ben, dan hoeft je niet per se technisch beter te schaken, maar is het vooral heel belangrijk om constanter te zijn, niet meer te blunderen en halve puntjes weg te geven. Als je dat eenmaal onder controle hebt, want dat was sowieso een van mijn zwaktes, dan ga je opeens een heel stuk omhoog.”

Eline Roebers talent van het jaar 2019!

Het jaar 2019 moet voor Eline een droom zijn geweest. In mei werd ze bij de Nederlandse jeugdkampioenschappen tot en met 14 jaar (bij de 'jongens') tweede, achter clubgenoot Khoi Pham, en in juni debuteerde de - toen nog - twaalfjarige verdienstelijk bij het Nederlands kampioenschap van de vrouwen.

Eline geeft simultaan (Pleinfestival 2015)

In september speelde Eline in Bratislava het Europees kampioenschap voor meisjes tot en met 14 jaar en eindigde met 6½ uit 9 op de zesde plaats. Een maand later stevende ze in Mumbai (India) af op de wereldtitel bij de meisjes tot en met 14 jaar. Na negen ronden stond ze alleen aan kop met 7½ punt. Wat kon er nog misgaan? In de tiende ronde kon Eline na de opening een stuk winnen, zag het niet, en verloor uiteindelijk de partij. In de laatste ronde kon ze het allemaal nog goed

maken, maar ook nu trok ze aan het kortste eind... Dichter bij een wereldtitel is een Nederlandse jeugdspeler de laatste jaren niet gekomen!

Na het WK kon ze even geen schaakstuk meer zien, maar na twee weken jeukte het alweer: "Het is natuurlijk leuk om ergens goed in te zijn, maar ik vind schaken gewoon leuk. Ik speel bijna elk weekend wel een toernooi, daar heb ik altijd zin in. In bed lees ik vaak nog schaakboeken, of probeer ik nog een opgave op te lossen."

Haar ambities zijn duidelijk: "Ik wil graag op iets langere termijn grootmeester worden en op iets kortere termijn een Europese of wereldtitel bij de jeugd (meisjes) behalen." Eline begon het jaar met een rating van 1973 en eindigde 2019 met een rating van 2098.

Een prima keuze van de jury!

Bart Stam

Freelancejournalist

020 - 64 77 252
06 - 151 478 98

bartstam@ziggo.nl
@bartRstam

havens | scheepvaart | schaken | techniek

“Voor het eerst zelf aan de stuurknuppel!”

Peewee van Voorthuijsen

Een week nadat Euwe in juni 1936 het contract voor de WK-match met Aljechin heeft ondertekend, bezoekt hij de Nationale Luchtvaartschool op Schiphol en neemt een proefles. Dat bevalt hem zo goed dat hij direct na de zomer (helaas, schaakverplichtingen...) vlieglessen gaat nemen. Volgens onze eigen website heeft hij zelfs zijn brevet gehaald! Helaas: in de vele archiefdozen die Euwe heeft nagelaten zat wel een afgetekende vliegkaart van de NLS, maar geen brevet. Hoe zit dat?

Dr. Euwe vliegt

De Nationale Luchtvaartschool (NLS) werd in 1927 opgericht in Rotterdam en kreeg al snel een vestiging erbij op Schiphol. In de dertiger jaren timmerde de NLS vervolgens flink aan de weg. Met een bekende strategie: bied een bekende Nederlander een proefles aan, en publiciteit is gegarandeerd. Zo ook Euwe. We zien hem - nog keurig in pak - in de *Nieuwe Leidsche Courant* van 3 juli 1936 in de hangar met de instructeur, Sam de Mul, en het lesvliegtuig - een Pandertje. En daarna volgt de proefles. Eerst wordt Euwe in een

stevige vliegersjas gehesen, daarna van een passende hoofdkap met koptelefoon voorzien. Tot verbazing van de instructeur gaat het vliegen heel goed, zoals de verslaggever mag noteren: “Hij toonde beslist aanleg. En wat den instructeur bijzonder meeviel, dat was zijn snelheid van handelen. Aanvankelijk was de vliegleraar bevreesd, dat zijn leerling, gewend aan bedachtzaamheid, langzaam beraad en overleg, zeer lang nodig zou hebben alvorens een nieuwe zet in het luchtruim te doen.”

Euwe's eerste vlucht, rechts kijkt Knoch toe.

Euwe zelf gaf aan dat zijn verwachtingen niet geheel waren uitgekomen. “Zitten en opletten” zo zei hij voor hij opsteeg, “zoo heel groot is het verschil met schaken toch niet.” Maar na een tocht boven Amsterdam, compleet met looping en immelman, is hij bijzonder enthousiast. “Het is er mij om te doen na de wiskunstige en schaakproblemen (let op de volgorde!) die mijn leven vullen even mijn gedachten in andere banen te leiden.”

Vanzelfsprekend geeft dit ook ruimte aan volksdichters om de loftrompet te steken. Zo bezingt ene P. Gasus (voor originaliteit geen extra punten) in de *Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant* van 3 juli 1936: “En wie zal ’t hem beletten, den luchtkoning, den adelaar, ook nog schaakmat te zetten”. Even later deelt hij nog een sneer uit naar “Alekhien” (nou ja, rijm dwang) die het advies krijgt om zich maar “tot de stratosfeer per luchtballon te verheffen”. Tenminste, als hij Euwe hierin wil overtreffen.

Keerpunt gemist

Niet alle bekende Nederlanders hadden overigens talent voor het vliegen. Nida Senff - Olympisch kampioene op de 100 meter rugslag in Berlijn 1936 - mocht ook de lucht in voor een proefles bij de NLS. Geen tweede Amalia Earhart, zo bleek al gauw. Het was gelukkig dat er dubbele besturing aanwezig was, want ze had nog geen goed gevoel voor de omdraaipunten. Net zoals in de Olympische finale overigens: daar miste ze het keerpunt, zwom terug, tikte alsnog aan en won goud met een furieuze eindspurt...

Euwe was intussen begonnen aan zijn lessen. Zo vernemen we uit ongeveer alle kranten dat hij goedgekeurd is voor vliegtuigbestuurder door “dr. Brouwer van de

Militaire Luchtvaart te Soesterberg” en dat de instructeur - weer Sam de Mul - Euwe zelf liet terugvliegen naar Amsterdam. Opstijgen en landen mag hij echter nog niet!

De vliegkaart laat zien dat Euwe vanaf begin oktober 1936 vaak twee keer per week les kreeg. Meestal zo rond een halfuurtje: soms meer, soms minder. Keurig worden zowel de tijden (in totaal twaalf vliegreizen), het lesvliegtuig én het betaalde lesgeld bijgehouden. Alles bij elkaar is het lesgeld toch een leuk sommetje: ruim 380 gulden. Omgerekend naar de euro’s van vandaag zijn dat er toch vierduizend. Dan mag de NLS wel adverteren met “verlaagde lestarieven”, maar het lijkt me voor die tijd een aanzienlijk bedrag voor een hobby! Tegenwoordig zijn zowel de eisen als de kosten behoorlijk verhoogd: minimaal 45 vliegreizen en je zit al gauw boven de 10.000 euro...

Geen brevet

In de kerstvakantie wordt er niet gevlogen, maar daarna, in januari 1937, is het echt raak: zes lessen in drie dagen. Oefenen voor het afvliegen? Er staat geen verdere vermelding op de leskaart. We weten alleen dat het niet gelukt is. Els Euwe vertelde later aan Genna Sosonko: “Hij besloot te leren vliegen, en wij - zijn kinderen - stonden voor ons huis, vol trots, terwijl hij daarboven loopings uitvoerde. Gelukkig haalde hij zijn laatste examen niet, dus hij kreeg nooit zijn brevet. Misschien maar goed ook, want hij zou vast opgeroepen zijn, en bijna alle piloten werden neergeschoten op de eerste oorlogsdag.” (*The World Champions I Knew*, pagina 76).

Einde liefde zou je zeggen, maar niets blijkt minder waar. In de *Provinciale Drentsche en Asser Courant* van 15 maart 1937 wordt een “Hoogtepunt in het Drentsch schaakleven”

DAT. GEN. VERKL.		Postrekening. Hoofdkantoor te Groning 10085						No. 1	
NATIONALE LUCHTVAART SCHOOL									
VLIEGKAART VOOR: <i>dr. Euwe</i>									
TE <i>Amsterdam</i>									
NO. V. D. LES	INSCHR. KENM. Vliegtuig	DATUM	AANVANG LES	EINDE LES	DUUR LES	BETAALD LESGELD	PARAAF N.L.S.	OPMERKINGEN	
2069	Am/KA	2/10 '36	13.30	17.40	40	10.95	20	G. h. & k. b. G. h.	
2185	Am/KA	9/10 '36	16.15	16.45	30	16.75	20	met	
2084	M. NLS	13.10.36	15.50	16.10	20	15.65	20	met G. h. kon. gez. logen	
2113	M. FKA	1-11-36	9.50	10.20	30	15.75	20	met genooddigden 1/12.35	
2160	M. FKA	6-11-36	15.35	16.05	30	16.75	20	+ 1/5.20	
2165	M. FKA	7-11-36	15.40	16.20	40	22.25	20		
2184	M. FKA	14-11-36	13.30	14.00	30	16.75	20		

De vliegkaart van Euwe

beschreven: Euwe geeft simultaan. Keurig worden alle resultaten genoemd (+20, =8, -3), plus hoe lang de tegenstander het uitgehouden heeft: de kortste 58 minuten, de langste vier uur en 23 minuten, maar dat waren dan ook consulerenden...

En dan vervolgt de verslaggever: "Rest nog te vermelden, dat dr. Euwe zondagochtend in gezelschap van den heer De Mul, instructeur der Nederlandsche Luchtvaartschool op het vliegveld Schiphol, na per auto de Rolder hunebedden te hebben bezichtigd, via Eelde per „sportkist" weer naar Amsterdam is afgereisd." Zo, het kriebelt dus nog!

De ban gebroken

En het slotakkoord moet nog komen. De tweede WK-match tegen Aljechin verloopt niet goed voor Euwe. Weliswaar begint hij goed, maar dan volgt een lange rokade in de partijen zes tot en met acht. Voor aanvang van de vijftiende partij staat Euwe met 5½ –

8½ achter en besluit hij dat een radicale verandering noodzakelijk is. En wat doet Euwe? Hij vliegt met De Mul van Schiphol naar Rotterdam, waar de vijftiende partij plaats zal vinden. Uitgezwaid door vrouw en dochter.

Het gehoopte resultaat blijft uit. De pers is niet mals in haar oordelen. De een moppert dat Aljechin een dag van tevoren naar de speelstad afreist om te acclimatiseren. Vermoedelijk heeft die geleerd van zijn onfortuin bij de reis naar Ermelo voor de vijftiende partij (sic!) tijdens de eerste match in 1935!

Een ander monkelt: "Of was het soms de schadelijke nawerking van zijn vliegtocht van Amsterdam naar Rotterdam, waarbij een remous hem tamelijk onaangenaam aangreep?"

Afijn, Euwe heeft daarna zijn conclusies getrokken. De verslaggever doet daarvan kond in de *Arnhemsche Courant* van 11 november

1937: "Hoe wordt het?" vroegen wij secondant Fine, dien wij, tezamen met een opgewekten wereldkampioen, in den Rotterdamschen trein van 5.15 aantreffen. "Zonde van den tijd" verklaarde de meester met Amerikaanse bondigheid, hoewel in zuiver Nederlandsch, "zoo'n zitting duurt misschien even lang als gisteren mijn heen-en terugreis naar Londen met de K.L.M." (keurige sluikreclame natuurlijk) "Enfin, de spoorwegen varen er tenminste wel bij", merkten wij op."

Was het naar aanleiding hiervan dat Euwe zijn familie beloofde zelf niet meer te vliegen? Voortaan zou Euwe zich alleen laten vliegen: maar dat dan ook heel veel. Eerst in dienst van de KNSB, en later als FIDE-voorzitter. Dat is echter een heel ander verhaal.

Pandertjel

Kunstminnende Nederlanders zullen Pander vooral kennen als een meubelfabriek. En een bijzondere: deze firma gaf zijn ontwerpers de ruimte en nam hen ook met naam en toenaam op. Dat was wel eens anders in die tijd. Met ontwerpers als Henk Wouda - Nieuwe Haagse School, Art Deco - timmerden ze flink aan de weg. En grepen daarbij kansen om hun zaken uit te breiden. Zo nam Pander in 1924 de failliete boedel van de Vliegtuig Industrie Holland te Rijswijk over - inclusief de constructeurs!

Geheel onlogisch was die overname niet, want toentertijd werden vliegtuigen gedeeltelijk van hout gemaakt. En die bewerkingstechnieken had Pander al in huis. Op een filmpje van Beeld en Geluid is goed te zien hoe dat in zijn werk ging. Nu moet ik zeggen dat - gezien door mijn bril - het er wel erg houtje-touwtje uitziet... In de ongevallenstatistieken uit die jaren valt dan ook op, dat er nog wel eens een onderdeel wil

afbreken of vast blijkt te zitten!

Het meest verkochte model was de Pander E, dat vooral gebruikt werd door de NLS. Daar heeft Euwe dan ook mee gevlogen! Maar landelijke bekendheid zou de vliegtuigtak krijgen met de Pander Postjager. Alleen niet zoals gehoopt. De Postjager was speciaal ontworpen om kritiek op de duur van de postvluchten te laten verstommen. Bij de eerste vlucht vertrok men op 9 december 1933 en bereikte Batavia op Oudejaarsdag - dat was nou niet bepaald een verbetering. En toen het toestel tijdens de Londen-Melbourne Race (een initiatief van de burgemeester van Melbourne, u begrijpt het) in India bij de start - in het donker - een uitgedoofde lichtbakenwagen raakte en in brand vloog, was dat meteen het einde van Pander als vliegtuigfabrikant.

Tekst en foto's Bas Beekhuizen

Leo Lindenhovius was een gewaardeerd en markant lid van mijn oude schaakclub *Isolani* in de Bijlmer. Hij schreef de schaakmedewerker van *De Volkskrant* J.H. Donner deze suggestieve brief.

Grootmeester,

Nu moet ik het toch maar eens vragen. Vandaag schrijft u het weer. Het is rot om een partij te verliezen, dat weet ik. Maar men dient zijn verlies en walging toch te verbergen ('volgens Angelsaksische traditie'). Welnu ik lees herhaaldelijk aan het eind van uw partijbesprekingen, en zo ook nu weer: "Wit geeft op!" Zomaar! Zonder Meer!"

Het moet toch groot opzien gebaard hebben, zo'n primaire reactie van de verliezer: het kotsen op de ellendige troep op het bord!

Gaarne enige toelichting!

Deze 'Ingezonden Brief' van Leo staat in de bloemlezing van Donners sterkste schaakstukken: 'De Koning, Schaakstukken' samengesteld door Tim Krabbé en Max Pam.

Als tegengif tegen besmetting met het Coronavirus kan ik de nu nog van elkaar geïsoleerde schaakliefhebbers het herlezen van *De Dikke Donner* van harte aanbevelen.

Maar dat *nieuwe normaal* is een toestand die zowel op de fanatieke oudere als jongere clubspeler nauwelijks vat heeft en voorafgaat aan de opgave in de brief hierboven. De ware aard van de schaker is in de waar-schuwendende uitspraak van Tim Krabbé in *Schaaknieuws* (2002) terug te vinden:

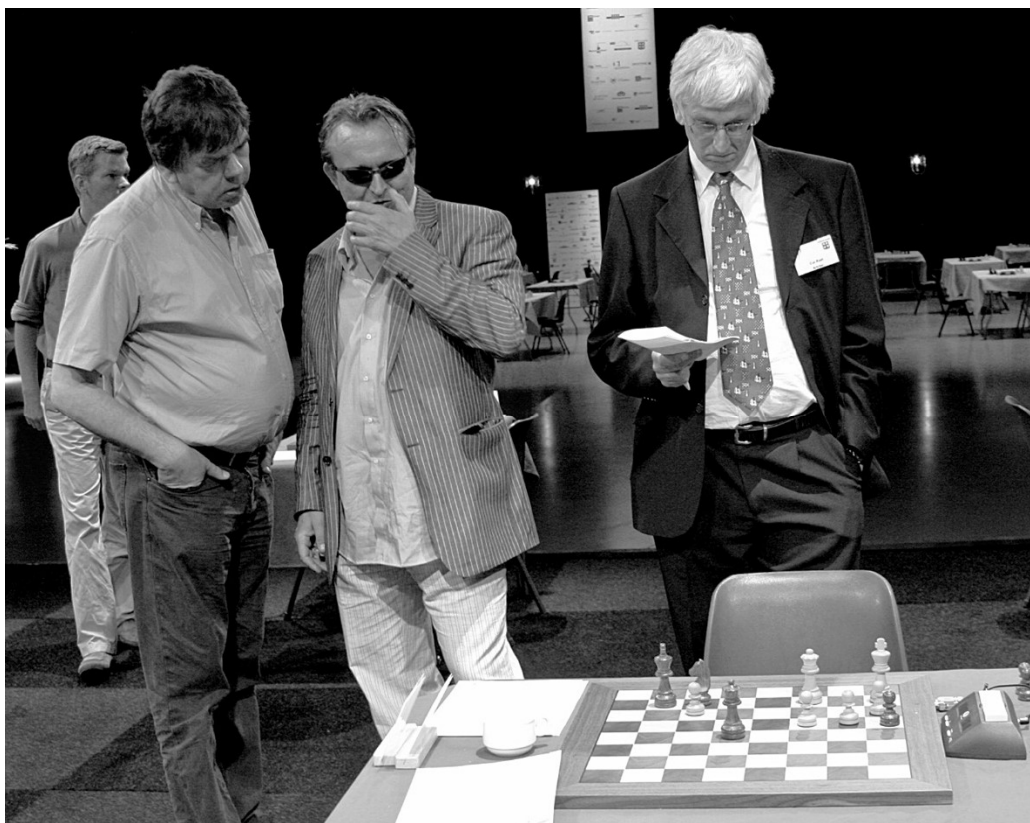
"Het is een hopeloos leven als je iets doet waar je geen weerstand aan kunt bieden en je weet dat je er eigenlijk mee op zou moeten houden".

In mijn fotoboek *Hollands Schaaklandschap* plaatste ik bij dat paradoxale karakter van de schaker, het juist niet kunnen opgeven, een foto.

Maar het had ook de foto van Friso Nijboer kunnen zijn (zie pagina 19) die met nog slechts 2 seconden over op de digitale klok, tegen Sergei Tiviakov met 18 seconden, de klok stilzette en tevergeefs bij wedstrijd-leider Cor Roet remise claimde.

Het pijnlijke onderwerp dat Leo aansneed was een leuk inkoppertje voor de Grootmeester van het korte stuk. Donners hilarische antwoord loog er dan ook niet om. Wedstrijdleiders worden daarin door hem beschreven als getrainde ziekenverplegers en opruimers van de vieze troep op het schaakbord. Maar de redactie van *De Volkskrant* weigerde in 1976 het stuk niet om zedelijke reden, maar omdat hun voorstelling van het *edele* schaakspel belachelijk werd gemaakt.

Tja, ik heb ook eens de bedenkelijke eer gehad dat er iets niet gepubliceerd mocht worden. Een momentopname uit de reportage van een tafereel die ik tijdens de prijs-

Friso loopt op de achtergrond maar wat dolend rond, terwijl schaakjournalist Gert Ligterink, GM Yge Visser en arbiter Cor Roet met afschuw naar de troep vanaf zijn kant van het bord kijken. Er staat nog genoeg matmateriaal op het verlaten bord. Zinloos doorspelen?! (Hilversum Mediapark studio 22, 2006)

uitreiking van het Max Euwe Toernooi in 2011 voor het Bondsblad *Schaakmagazine* maakte, kwam niet goed uit de test met de spelopvatting van de bondsdirecteur: “De jonge schakertjes zouden er maar rode oortjes van krijgen”.

De simultaan die de Amerikaanse Jennifer Shahade (WGM) op het podium van het theater van *de Kring* had gegeven, verwees naar Marcel Duchamps ‘schaakpartij’ tegen de ontblote kunstenares Eve Babitz. Bij dat

‘Erotisch Pat’ kan dan van een besmettelijke vieze boel op het bord door opgave van wit of zwart uiteraard geen sprake zijn geweest. Toch baarde de performance van de twee opzien in de schaakwereld.

Het blad *Matten*, het *Hard gras* voor literair schakend Nederland, dat jammer genoeg ter ziele is gegaan, had wel belangstelling voor mijn verhaal en ‘De Foto’ waarop de zelf schakende grappenmaker Tex de Wit samen met Jennifer en de drie naakten op het podi-

Jeugdwereldkampioen Shakhriyar Mamedyarov deed na Jan Smeets' Lxh1 geen zet meer (Corus 2005).

um zijn te zien in 2013. De 'Verboden Foto', mijn snapshot van dat theaterspel, werd een jaar later gelukkig toch nog in de schaakrubriek van Frank Clevers in *Het Dagblad de Limburger* geplaatst. De verhulende uitsnede stak daarin aantrekkelijk

schilderachtig, als een verstilde ISOLANI, af naast de platte foto van het provocerende blote geheel. Ja ook voor de toeschouwende niet-schaker blijft schaken een onweersaanbaar boeiend spel. In het Max Euwe Centrum is de foto in kleur te zien.

Bas Beekhuizen heeft talloze foto's gemaakt voor onder andere *Schakend Nederland* en *Schaakmagazine*. Een fraaie selectie daarvan kunt u bewonderen op zijn website. Daar staan ook fotoboeken van de Batavia-toernooien, waarvan Bas een van de organisatoren is. Genoeg redenen om zijn website (<http://www.basbeekhuizenchessphoto.nl/>) te bezoeken!

De Foto

Amsterdam, 10 november 2011. Ringroad Theaterhuizen

De laatste presentatie van het Festival van de Kunst is een collage van de 'Verboden Foto' van Duchamp in een geanimeerd gesprek met Donner verwerkt. Over suggestie in de kunst? (Amsterdam 2011)

De laatste presentatie van het Festival van de Kunst is een collage van de 'Verboden Foto' van Duchamp in een geanimeerd gesprek met Donner verwerkt. Over suggestie in de kunst? (Amsterdam 2011)

De Foto

MATTHEW

Foto: Ad Petersen

De Kring 2011
©Bas Beekhuizen

in de kantlijn van de collage van de 'Verboden Foto' is Duchamp in een geanimeerd gesprek met Donner verwerkt. Over suggestie in de kunst? (Amsterdam 2011)

De zaak Uhlmann

Dirk Goes

Grote FIDE-evenementen worden tegenwoordig niet meer in Nederland georganiseerd, maar vroeger was dat wel anders. Met name in de jaren '50 van de vorige eeuw had Nederland op dat gebied een uitstekende reputatie opgebouwd met de organisatie van het wereldschaaktoernooi 1950, de schaakolympiade 1954 en het kandidatentoernooi 1956, die alle in Amsterdam werden gespeeld. Met dat in het achterhoofd leek het de FIDE destijds een goed idee om in 1960 de organisatie van een van de zonetoernooien te gunnen aan het Gelderse Berg en Dal.

Gespeeld werd door 18 deelnemers in Hotel Groot Berg en Dal te Ubbergen, vlakbij Nijmegen, van 19 november tot en met 16 december 1960. Dat was althans de bedoeling, maar er deed zich een probleem voor toen het ministerie van Buitenlandse Zaken weigerde om een inreisvisum te verstrekken aan de Oost-Duitser Wolfgang Uhlmann op grond van met de West-Duitse regering gemaakte afspraken. Waarschijnlijk was dat bedoeld als sanctie voor het feit dat enkele maanden eerder de Oost-Duitse regering een scherpe beperking van het personenvervoer tussen Oost- en West-Berlijn had doorgevoerd. Het was de tijd van de Koude Oorlog.

De Oost-Duitse schaakbond toonde zich verbolgen en eiste in een verklaring het onbeperkte recht van zijn spelers op deelname aan FIDE-toernooien, zoals uitdrukkelijk in de statuten van de FIDE was vastgelegd. De Russische schaakbond deed er nog een schepje bovenop door te stellen dat ze het zonetoernooi in Berg en Dal niet erkende, het zou moeten worden gehouden in een land waar alle deelnemers gelijke rechten hebben.

De kwestie leidde tot Kamervragen van CPN-politicus Marcus Bakker, maar staatssecreta-

ris Van Houten van Buitenlandse Zaken was van mening dat de Nederlandse regering niets kon worden verweten. Van Houten: *“Wanneer wij moeten kiezen tussen het belang van een schaaktoernooi en het wijken voor de druk uitgeoefend door het Oost-Duitse regime, is de keuze voor ons niet moeilijk.”*

Saillant detail hierbij was dat zijn baas, minister van Buitenlandse Zaken Joseph Luns, zitting had in het erecomité van het zonetoernooi. Luns had over zijn hart kunnen strijken, maar deed het niet.

Inmiddels had de pers zich op de kwestie gestort, waarbij met name het communistische dagblad *‘De Waarheid’* flink van leer trok. De krant sprak van NAVO-bemoeizucht, beschouwde de zaak als een Koude Oorlogsdaad, en sprak van Nederland als een land met een regering die opzit en pootjes geeft aan de West-Duitse bondskanselier Konrad Adenauer. De *Waarheid*, in een redactioneel commentaar: *“De heer Luns volgt trouw de bevelen op die hem over deze kwestie uit Bonn worden gegeven en vernietigt daarmee de goede naam die het Nederlandse schaakleven zich door hard werken in de wereld heeft verworven.”*

Inmiddels was Uhlmann samen met zijn secondant Arno Otto toch naar Nederland afgereisd. Voorafgaand had hij KNSB-voorzitter Van Steenis per telegram verzocht hem te komen afhalen in verband met verwachte moeilijkheden bij de douane. Op 18 november 1960 kwamen ze onder grote belangstelling van de media om 13.30 uur aan op Schiphol met een vliegtuig van de Poolse luchtvaartmaatschappij LOT, met een *Bescheinigung* van de Nederlandse consul-generaal te West-Berlijn op zak, waarin stond vermeld dat er geen bezwaar was tegen een verblijf. Dat was echter niet genoeg om toegang te verkrijgen, want de marechaussee verlangde ook nog een NAVO-visum (een zogeheten Temporary Travel Document), en dat hadden ze niet. De commandant van de marechaussee te Schiphol, adjudant Veldman, belde met het ministerie van Buitenlandse Zaken en kreeg opdracht hen de toe-

gang te ontzeggen. Uhlmann reageerde teleurgesteld: *“Binnen de schaakfamilie zijn er nooit politieke moeilijkheden. Dit is de eerste maal dat ik zoiets meemaak. Ik betreur dit ten zeerste.”*

Om 15.00 uur reisden Uhlmann en Otto onverrichter zake met hetzelfde toestel waarmee ze gekomen waren terug naar de DDR.

De overige Oostbloklanden toonden zich solidair met Uhlmann en trokken uit protest een voor een hun kandidaten terug, zodat er uiteindelijk nog maar tien spelers overbleven, waaronder de Nederlander Barendregt. De IJslander Olafsson won het gedecimeerde toernooi met 7½ uit 9, terwijl de tweede plaats met 7 uit 9 werd gedeeld door de West-Duitser Teschner en de Oostenrijker Dückstein. Barendregt eindigde in de middenmoot.

Wachtend op Schiphol: Otto (2e van links), Uhlmann (3e van links) en Van Steenis (rechts).

Fridrik Olafsson

Eind goed al goed, zou je zeggen, maar de FIDE verklaarde het toernooi ongeldig en besliste dat het moest worden overgespeeld, en wel van 28 juli tot en met 12 augustus 1961 in het Tjechische Mariánské Lázně, het voormalige Marienbad. Olafsson won opnieuw (12½ uit 15), gevolgd door de Tjech Filip (12) en, jawel, Uhlmann (10%). De nummers twee en drie van Berg en Dal, Teschner en Dückstein, speelden een match om een plaats in het interzonale toernooi. Bij een 3-3 stand werd Teschner de gelukkige nadat Dückstein zich terugtrok.

Enige weken na het zonetoernooi in Berg en Dal werd het Hoogovenstoernooi 1961 gespeeld. Toernooidirecteur Piet Veldheer werd geconfronteerd met een late afzegging van de zieke Zweed Stahlberg. Hij wilde per se Uhlmann als vervanger en nam telefonisch contact op met het consulaat te West-Berlijn, dat hem alle medewerking toezegde. En verdomd, ditmaal kreeg Uhlmann wel het gewraakte Temporary Travel Document! Waarom nu wel en luttele weken daarvoor niet? Piet Veldheer was in ieder geval een tevreden mens: *“Het onmogelijke is mogelijk*

geworden”, zo verklaarde hij.

Het debacle van Berg en Dal 1960 was een aantasting van de goede naam van het Nederlandse schaak, en de KNSB begon zich grote zorgen te maken. In 1961 stonden er met de organisatie van het jeugdwereldkampioenschap te Den Haag, de schaakolympiade voor dames te Emmen en het interzonale toernooi te Amsterdam drie grote evenementen op het programma, en men werd knettergek van het wispelturige visumbeleid van Buitenlandse Zaken. Uiteindelijk ging het jeugdwereldkampioenschap wel degelijk door, met deelname van onder andere de Oost-Duitser Uwe Küttner, die dus ‘gewoon’ een visum kreeg, maar de damesolympiade moest worden afgelast. Buitenlandse Zaken had toegezegd dat er visa zouden worden

verstrekt aan deelnemers uit de Oostbloklanden, maar kon die belofte niet waarmaken. Alle betrokken landen werden telegrafisch in kennis gesteld van het besluit tot afgelasting, maar het Amerikaanse en het Hongaarse team waren nota bene al onderweg!

Als klap op de vuurpijl ontving de KNSB op 17 december 1961 een bericht van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, waarin werd vermeld dat met betrekking tot het interzonale toernooi te Amsterdam, dat op 27 januari 1962 van start zou gaan, niet kon worden gegarandeerd dat aan Uhlmann een Temporary Travel Document zou worden verstrekt, waarna voor de KNSB de maat vol was en van organisatie van het toernooi werd afgezien.

Uhlmann gaat weer terug naar de DDR

Financieel jaarverslag 2019

Albert Riemens, penningmeester MEC

Sinds 2016 dient het Max Euwe-Centrum (MEC) het zonder de subsidie van de gemeente Amsterdam ad € 30.000 per jaar te rooien. Ondanks een sterke reductie van de kosten en het continue werk aan alternatieve inkomstenbronnen heeft dit in de jaren 2016-2018 geleid tot een verlies op de jaarrekening. 2019 is het eerste jaar sinds 2016 waarin de inkomsten ruimschoots voldoende waren om de uitgaven te dekken. Er is een positief financieel resultaat van € 9.766 gerealiseerd. Het dient te worden benadrukt dat een groot deel van de inkomsten in 2019 incidenteel is. Het MEC heeft financieel een ruime reserve (€ 64.631 aan liquide middelen), maar er is nog niet een structureel gezonde inkomensstroom.

Een deel van het positief resultaat (€ 11.000) is aangewend voor een bestemmingsreserve. Voor merchandising is € 7.000 gereserveerd. De bedoeling is dat bezoekers van het MEC, of in de toekomst de website, een aandenken (pen, T-shirt, notitieblok, etc.) kunnen aanschaffen dat herinnert aan Max Euwe of een bezoek aan het museum. Merchandising is een extra verdienmodel dat bij kan dragen aan de financiële stabiliteit van het MEC. Daarnaast is het de bedoeling dat het MEC, en met name het museum, verder gemoderniseerd wordt. Denk onder andere aan digitalisering, maar ook aan meubels en inrichting. Hiervoor is € 4.000 gereserveerd.

Er zijn een aantal positieve ontwikkelingen te noteren. De opbrengsten van de Vrienden van Euwe, de giften-box en de boekenverkoop zijn gestegen. Het MEC heeft hierdoor, alsmede dankzij sponsoring, diverse activiteiten kunnen organiseren. House Check is subsponsor voor een bedrag van € 9.000 in 2019 en blijft aan in 2020. Wij danken Housecheck bijzonder voor de aanzienlijke sponsorbijdragen!

De inkomsten via donaties blijven vrij

constant. Zorgelijk is wel dat het aantal donateurs elk jaar licht daalt terwijl er weinig donateurs bijkomen. Voor het eerst hebben we in de jaarrekening de posten donateurs en giften gescheiden omdat we, vooral in december, een reeks van mooie, aanzienlijke schenkingen zien. We zijn zeer erkentelijk aan de donateurs voor de jarenlange steun. Tevens bijzonder dank aan de schenkers van de giften. De donaties en de giften zijn in omvang de belangrijkste inkomstenbronnen voor het MEC. De bijdrage van de KNSB is licht gestegen nadat deze vorig jaar met circa 5% was gedaald. Het bedrag van de KNSB-bijdrage is reeds jaren ruim € 10.000 en is evident van belang als een vaste inkomstenbron voor het MEC. Een grote dank aan alle leden van de KNSB voor hun bijdrage (60 eurocent per lid)!

Positief is om te zien dat het bedrag dat de actie Vrienden van Euwe opbrengt sterk is gestegen van € 9.700 in 2018 naar € 15.440 in 2019. In 2020 lopen aardig wat overeenkomsten af, het bestuur zal haar uiterste best doen Vrienden te blijven motiveren zich te binden aan het MEC. De Vriendenactie is in 2014 ingezet, 2018 is het eerste jaar waarin

de overeenkomsten met de 'vroege' Vrienden afliepen. Ook in 2019 zagen we meerdere Vrienden hun overeenkomst verlengen, al dan niet met een aangepaste jaarlijkse bijdrage. De Vriendenactie blijft een cruciaal onderdeel van het verdienmodel van het MEC, ook recent hebben we nog nieuwe Vrienden mogen verwelkomen. Al vanaf €100 per jaar kunnen mensen Vriend worden en fiscaal vriendelijk (tot meer dan 50%) hun bijdrage aftrekken van de belasting. Neem gerust contact op met Eddy Sibbing van het MEC voor een verdere toelichting.

De boekenschenken vormen een niet te onderschatten bijdrage aan de inkomsten van het MEC. Regelmatig ontvangen we een grote partij aan boeken, in november nog meer dan duizend in aantal. Er zijn ook andersoortige giften, van posters tot oude schaakklokken. Bijzonder dank voor deze schenkingen, die elk jaar weer aanzienlijk zijn. Een deel van de schenkingen wordt tentoongesteld in het MEC.

Tevens hebben we een aanzienlijk legaat ter waarde van €5.000 van een echte schaakliefhebber uit het Zuiden des lands mogen ontvangen. Tevens heeft hij een groot aantal boeken nagelaten aan het MEC, het vergde maar liefst twee autoritten om die over te brengen. Een grote dank ook aan zijn zus, die dit alles in goede banen heeft geleid.

Aan activiteiten is €12.342 besteed. Het management van het MEC besteedt een aanzienlijk deel van zijn tijd aan voorbereiding en invulling van de activiteiten, al met al een belangrijk deel van de uitstraling en het bestaansrecht van het MEC.

De Pleinvereniging heeft €2.500 aan het Pleinfestival bijgedragen, een bijdrage die al zeer lang jaarlijks wordt verstrekt. Als vaste sponsor van het Pleinfestival gaat onze bijzondere dank uit naar de Pleinvereniging! We zijn nog steeds op zoek naar extra sponsoring voor deze activiteit, die als doel heeft om het publiek in contact te brengen met de schaaksport.

Er zijn diverse extra activiteiten om extra inkomsten te genereren. De Vriendenloterij heeft met een beperkt aantal deelnemers €917 opgeleverd, een lichte stijging t.o.v. 2018. De vrijwilligers vragen regelmatig aan bezoekers of ze een gift in de giften-box willen stoppen die eind 2015 is neergezet. Dit resulteerde in ruim €1.570 aan inkomsten, een stijging van meer dan 50% in vergelijking met 2018! Het aantal bezoekers is ook gestegen, dat draagt mede bij aan de opbrengst.

Sponsorkliks heeft €105 opgebracht, een sterke daling ten opzichte van 2018 en 2017. Het blijft een uitdaging om bij het bezoeken van een webwinkel juist op dat moment aan Sponsorkliks en het MEC te denken. Met Sponsorkliks kan via de MEC-website worden ingelogd op webwinkels van Booking.com, KLM, Coolblue, Bol.com, etc. Een percentage van de aankoop, 1 tot 10%, gaat naar het MEC.

Als laatste bijzonder dank voor de vrijwilligers die zich elk jaar inzetten voor het MEC. Zonder vrijwilligers is er geen leven in het MEC!

De financiering van het Max Euwe-Centrum is voor 2020 gedekt door vrij beschikbare liquide middelen van circa €58.000. Ten gevolge van het vervallen van de subsidie is

er nog steeds een gat in de begroting van circa € 6.000, ook in 2020. Het bestuur blijft hard werken aan de uitbouw van de verdienmodellen, alsmede het verwerven

van sponsoring. In dat opzicht brengen de recent binnengehaalde bestuurders de nodige ervaring mee.

Staat van baten en lasten over 2019 (in euro's)

	Begroting 2019	Exploitatie 2019	Exploitatie 2018
Baten			
Donateursbijdragen en giften	17.000	17.044	22.686
Giften	6.250	24.750	0
Giftenbox	1.350	1.570	1.026
Vrienden van Euwe	12.500	15.440	9.700
KNSB (Euwe-heffing)	10.000	10.108	10.054
Sponsorbijdragen	12.000	9.300	13.400
Financiële baten	50	21	0
Legaten en schenkingen	5.000	14.961	8.680
Overige baten	3.000	2.124	1.816
Som der baten	67.150	95.318	67.362
Lasten			
Personeelskosten	21.000	20.975	21.305
Huur gebouw	28.500	28.426	27.816
Service- en huisvestingskosten	15.500	13.227	15.954
Dotatie bestemmingsreserves	0	11.000	0
Overige lasten	10.000	11.924	8.647
Som der lasten	75.000	85.552	73.722
Saldo	(7.850)	9.766	(6.360)
Verwerking saldo			
Mutatie algemene reserve	0	9.766	(6.360)
Saldo	0	9.766	(6.360)

Zie op www.maxeuwe.nl, kopje 'Steun ons', hoe u het MEC kunt steunen.

Schwindelen en andere leerzame boeken

Florian Jacobs

Larry Kaufman: Kaufman's New Repertoire for Black and White, New In Chess, 2019, 464 blz. € 29,95.

Zeven jaar na zijn eerdere repertoireboek komt Kaufman, een van de pioniers van het computerschaak, met een nieuwe en uitgebreide editie. Het is een kloek boek, dat dan ook een vrijwel volledig repertoire voor wit en zwart omvat. De aanpak van Kaufman is analytisch in de modernste zin: we treffen een boek vol varianten met weinig tekstuele uitleg. Gelukkig geeft Kaufman aan het begin van elke opening wel een klein overzicht, en biedt hij tussen de lange zettenreeksen door enig commentaar. Maar het is geen boek om een repertoire mee te leren: daarvoor heeft het te weinig richtingaanwijzingen en is het te weinig gericht op de spelende schaker die alle zetten maar moet zien te onthouden. Wel zou ik dit boek aanraden aan wie al een flink repertoire heeft opgebouwd: met dank aan Kaufman en zijn sterke computerhulp kun je de details van je repertoire bijschaven. Voor de toernooischaker die flinke studie niet schuwt.

Dmitry Kryakvin: Attacking with g2-g4, New In Chess, 2019, 288 blz. € 24,95.

Dit is geen boek voor wie graag kort rokeert! Kryakvin pakt een thema dat in menige openingsvariant opduikt – een vroeg g2-g4 – en onderzoekt aan de hand van uitgebreide partijanalyses en stijlvol geschreven historische uitstapjes verschillende aanvalsthema's. Het begin van het boek duidt weliswaar op een heldere verhaallijn, die bij enkele magistrale partijen van Botwinnik begint, maar gaan-

deweg neemt het enthousiasme van de schrijver het over van de systematische behandeling. Want g2-g4 kan vrijwel in elke opening, zoals Kryakvin meeslepend laat zien. De lezer krijgt een excursie door het grillige g2-g4-landschap aan de hand van tovenaars als Shirov, Mamedyarov, Zvjagintsev en Rapport. Voor wie van vrolijke schaakboeken houdt, en voor de agressieve clubschaker die graag zijn tegenstander verrast.

Vladimir Tukmakov: Coaching the Chess Stars, Thinkers Publishing, 2019, 352 blz. € 29,95.

Het schrijven van zijn autobiografie beviel voormalig wereldtopper Vladimir Tukmakov kennelijk, want hij kruipt tegenwoordig steeds meer in de pen. *Coaching the Chess Stars* is een volgend vlot geschreven boek (ik las het in één zitting uit), dat de lezer aan de hand van diverse flink van lengte verschillende verslagen meeneemt langs allerlei coachervaringen. Van tijd tot tijd krijgen we bovendien een geanalyseerde (top)partij voorgeschoteld. Het interessantste en veruit langste hoofdstuk is dat over Anish Giri, die Tukmakov trainde tot en met het beroemde kandidatentoernooi waarin onze landgenoot veertien maal remiseerde. *Coaching the Chess Stars* is een zeldzaam kijkje in de keuken van de topschaker, dat de liefhebber van schaakpsychologie moeiteloos enige uren bezighoudt.

Christof Sielecki: Keep It Simple 1.d4, New In Chess, 2019, 432 blz. € 29,95.

In navolging van zijn succesvolle *Keep It*

Simple 1.e4 levert de populaire schaak-trainer Sielecki nu een volledig repertoire voor 1.d4 af. Zoals hij in zijn voorwoord uitlegt, heeft de 1.d4-speler meer te maken met zetverwisselingen dan wie met 1.e4 opent. Om het de lezer gemakkelijk te maken stelt Sielecki daarom een tamelijk universeel openingsschema voor, dat bestaat uit 1.d4, 2.Pf3 en 3.g3. Vanuit die solide basis begeleidt hij de lezer langs allerlei mogelijke typische ontwikkelingen, manoeuvres en tactische ideeën. De focus ligt, en dat doet de schrijver heel knap, steeds bij de lezer die stapsgewijs, met oog voor verspringingen naar andere hoofdstukken, een heel solide opening krijgt uitgelegd. Menig schaakschrijver kan veel leren van de aangename en weinig veeleisende uitleg die Sielecki hanteert. Een absolute aanrader voor clubschakers die graag met een solide basis hun partij beginnen.

Alexey Dreev: Improve Your Practical Play in the Endgame, Thinkers Publishing, 2019, 256 blz. € 27,95.

Hij mag intussen een dagje ouder zijn, maar topgrootmeester Dreev schaakt en schrijft er nog lustig op los. Dit is zijn achtste boek, en het is een pittig werk. De titel doet de belofte de eindspelbehandeling van de lezer te verbeteren, maar eerlijk gezegd doet dit boek bovenal aan als een heel zwaar puzzelboek. Rekenen, dat zul je, in de duizelingwekkend lastige eindspelen die Dreev voorschotelt. Met name het hoofdstuk 'Particular Endgames', waarin Dreev eindspelen met curieuze materiaalverhoudingen behandelt, is uitermate zwaar. Zulke pittige training loont zeker, maar de 'you' die Dreev in zijn titel aanspreekt is wel een flink gevorderde schaker, waarschijnlijk iemand van het niveau die graag internationale toernooien speelt.

Michal Krasenkow: Learn from Michal Krasenkow, Thinkers Publishing, 2019, 408 blz. € 31,90.

Een andere voormalige topper brengt een boek met memorabele partijen uit. Zeker voor Krasenkow ging ik er goed voor zitten: hij heeft menige opening naam en faam gegeven met zijn fenomenale geheugen en zeldzaam tactisch inzicht. Met name wie het Konings-Indisch speelt, met wit of met zwart, weet dat Krasenkow de schaker is die h3-systemen nieuw leven heeft ingeblazen. Na een korte interessante biografische inleiding presenteert Krasenkow zijn partijen in thematisch gerangschikte hoofdstukken. Het komt dan wel wat vreemd voor dat de partijen door de jaren heen schieten: van 1982 naar 2017 en terug naar eind jaren tachtig is geen uitzondering. De analyses van Krasenkow zijn gelukkig diepgravend en zijn partijen zijn reuze interessant: vaak op het scherpst van de snede, vol wentelingen en uiterst dynamisch. Hij verwacht wel veel aandacht van zijn lezer, en daarom zou ik dit boek aanraden aan de sterke toernooischaker.

Boroljub Zlatanovic: Fundamental Strategy in 100 Games, Thinkers Publishing, 2020, 512 blz. € 32,95.

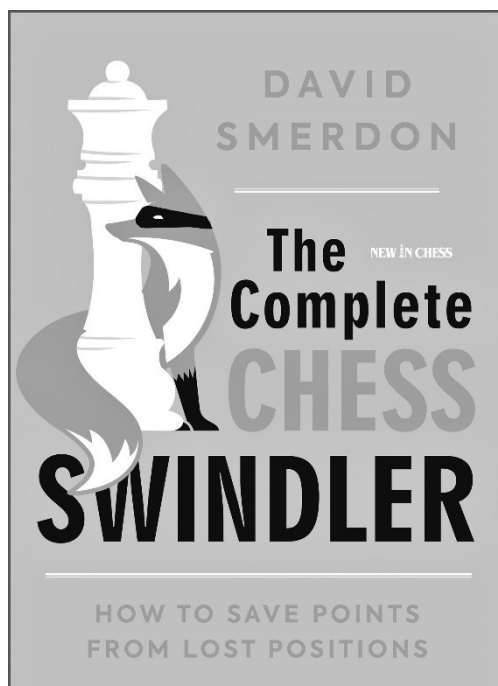
De schrijver was mij tot voor dit boek onbekend, maar laat dat de lezer niet afschrikken: dit is een goed boek. Aan de hand van 100 partijanalyses krijgt de lezer een spoedcursus strategie. Ja, veel partijen zijn de schaakstudent al te bekend (daar hebben we Englisch-Steinitz weer om de kracht van het loperpaar aan te geven, en bij de open lijn komt Karpov-Unzicker natuurlijk voorbij), maar zeker voor de clubschaker die vaak het gevoel heeft de rode draad tijdens een partij te verliezen, is dit boek een goudmijn. Zlatanovic is een fijne docent: in heldere taal

verduidelijkt hij strategische keuzes dermate vrolijk dat deze lezer zelfs de al te bekende partijen graag nog eens naspeelt. Het is gelukkig ook in computertijden nog een logisch spel, dat van ons, en van de grandioos manoeuvrerende Rubinstein of Karpov valt ook nu nog veel te leren. Een aanrader voor elke enthousiaste schaker!

Evgeny Bareev: Say No to Chess Principles!, Thinkers Publishing, 2019, 280 blz. € 28,95. Sommige boeken weet je niet weg te leggen. Laat de wat suffige cover je hier niet in de luren leggen: dit is een uitzonderlijk humoristisch geschreven, tragikomisch boek. Bareev lijkt zichzelf geen moment al te serieus te nemen, terwijl je dat de voormalige nummer vier van de wereld niet kwalijk zou nemen. Nee hoor, niets daarvan, Bareev lapt enige traditioneel lovende partijen aan zijn laars door steeds ironisch en vol zelfkastijding zijn zetten van commentaar te voorzien. De centrale boodschap lijkt wel 'ik deed ook maar wat' en dat levert een verademing van een leeservaring op. Bovendien kan Bareev heus wel schaken, en steken we allemaal wat op van zijn creatieve schaak. Had ik al gezegd dat Bareev met grappige metaforen goochelt als een geboren komiek? Een heerlijk boek voor alle schaakliefhebbers.

David Smerdon: The Complete Chess Swindler, New In Chess, 2020, 368 blz. € 24,95.

Wie kent hem niet, die ene clubgenoot die almaar met halve of hele punten wegkomt uit slechte stellingen? De schwindelaar heeft de naam geluk te hebben, maar Smerdon laat

in dit goed geschreven, leerzame en vermakelijke boek zien dat dat een ontorechte reputatie is. Schwindelen valt te leren, en wel door om te beginnen piekfijn oog te hebben voor de psychologie tijdens een partij. Vervolgens pakt Smerdon uit met het beschrijven van het arsenaal van de schwindelaar, waarbij met name het hoofdstuk over illegaal gedrag smullen is. Ja, dit zijn stuk voor stuk momenten waarbij je je tegenstander wel een mep zou willen verkopen, maar wat zijn sommige fratsen goed gevonden! Smerdon eindigt zijn boek met hilarische partijanalyses. Een fantastisch boek, dat niet mag ontbreken in de boekenkast van wie eens goed wil lachen om ons spel. En je resultaten worden er vast beter van bovendien.

Eddy Sibbing

Donateurs en Vrienden van Euwe

We sloten 2019 financieel enorm goed af, vooral door hele fraaie schenkingen in december, zoals u in de bijdrage van Albert Riemens heeft kunt lezen. Natuurlijk hopen we dat onze donateurs het MEC ook in deze zware tijden blijven steunen. Mocht u dit jaar nog niet gedoneerd hebben, dan zult u een acceptgiro in deze Nieuwsbrief vinden.

Alle donateurs en Vrienden van Euwe: bedankt voor uw ondersteuning!

Sponsoren

Naast de donateurs en Vrienden van Euwe worden de activiteiten van het MEC mogelijk gemaakt door de Koninklijke Nederlandse Schaakbond, de Ondernemersvereniging Max Euweplein, schenkingen en giften. Ook krijgt het MEC (im)materiële steun van HouseCheck, New in Chess, Thinkers Publishing, Stam teksten, DGT en Schaak- en Go-winkel Het Paard.

Schenkingen

De afgelopen maanden ontvingen we weer veel schaakboeken, onder andere van Peewee van Voorthuijsen, Erik Fokke, Eddy Sibbing, Albert Riemens, de familie Hahn, Dirk Goes en Albert Bouma. Van Eric de Winter ontvingen we het jubileumboek van zijn club Velp.

Van Erik Keine ontvingen we krantenknipsels en originele lesmaterialen van Euwes schaakcursussen uit 1932 en 1936. Van Rob Ketting kregen we een originele foto van een WK-partij uit 1935. Het is

verbazingwekkend dat we zo vaak schenkingen krijgen van bijna 100 jaar geleden! Ten slotte schonk DGT ons haar nieuwe spel ‘Centaur’, dat een plekje in onze bibliotheek heeft gekregen.

Alle sponsoren en schenkers: hartelijk dank!

Nalatenschap aan het MEC

Veel van onze donateurs zijn op leeftijd. Regelmatig krijgen wij vragen over hoe men een bedrag slim kan nalaten aan het MEC. Omdat wij een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) zijn, hoeven wij geen erfbelasting te betalen. Bij een schenking aan bijvoorbeeld een broer of zus is er (in 2019) een vrijstelling van € 2.173. Over het overige deel moet er 30% erfbelasting worden betaald. Van een schenking van € 20.000 aan een broer of zus blijft dus € 14.542 over. Bij een schenking aan een ANBI gaat de volle € 20.000 naar het goede doel.

U kunt uw schenking vastleggen in een testament bij de notaris, al zijn daar natuurlijk wel kosten aan verbonden. U kunt ook uw schenking opnemen in een persoonlijk *erfenisdossier*, dat u - kostenloos - kunt opstellen. Mocht u overwegen om het MEC in uw nalatenschap op te willen nemen, of heeft u vragen over dit onderwerp, neem dan contact met ons op!

Vrijwilligers

Ron Nep is na twintig jaar trouwe dienst gestopt, maar Alex Koelewijn is na enkele jaren afwezigheid weer teruggekeerd. Alex is een

Alex Koelewijn, terug van weggeweest

computere expert, en ook heeft hij filmpjes gemaakt voor de nieuwe, grote beeldschermen in ons museum. Minder bekend is

dat Alex in 2017 Nederlands kampioen correspondentieschaken is geweest. We hebben dus een echte topper in huis!

Museum

We hebben de afgelopen weken niet stilgezeten. Van alle Nederlandse teksten in ons museum zijn nu ook Engelse vertalingen opgenomen. Daarnaast zijn we bezig om het MEC 'Corona-proof' te maken. Teksten in andere talen (Duits, Frans, Spaans, Italiaans) kunnen de bezoekers downloaden, zodat ze zelfstandig het museum kunnen bezoeken. In de gang naar het MEC hangt sinds maart een fraaie expositie van foto's van de bekende schaakfotograaf Lennart Ootes. We hopen dat de bezoekers die binnenkort zelf kunnen aanschouwen, want het zijn juweeltjes!

Het museum heeft een update gehad: nieuw zijn de Engelse teksten en grote beeldschermen.

Activiteiten

Het Corona-virus heeft ervoor gezorgd dat de meeste activiteiten van het MEC zijn komen te vervallen. Voorlopig dus geen grootmeestertrainingen en boekenbeurzen. Natuurlijk is het Kroegloperstoernooi in april niet doorgegaan, en ook ons jaarlijkse Pleinfestival op zaterdag 20 juni is afgelast.

We zijn een *#Blijf-thuis-puzzelcompetitie* gestart die vrij veel bezoekers trekt. Ook publiceren we in *Ruperts hoekje* cartoons van Rupert van der Linden, met een verhaal erbij.

Minze bij de Weg, Peewee van Voorthuijsen en Eddy Sibbing schrijven de teksten, Peter Boel vertaalt de teksten naar het Engels.

Digitaal Pleinfestival

Omdat het jaarlijkse Pleinfestival op zaterdag 20 juni is afgelast, willen we die dag een digitaal Pleinfestival organiseren, speciaal voor onze donateurs. Het exacte programma is op dit moment nog niet bekend, maar we denken we aan een simultaan, een lezing en een toernooi. Let op de aankondigingen op onze website.

■ ■ ■ ■ ■ Alexander Münninghoff (1944-2020)

Op dinsdag 28 april is Alexander Münninghoff op 76-jarige leeftijd overleden.

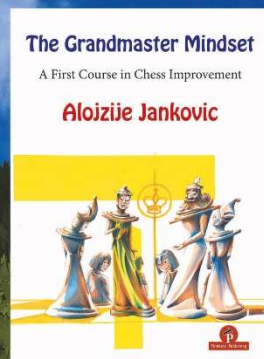
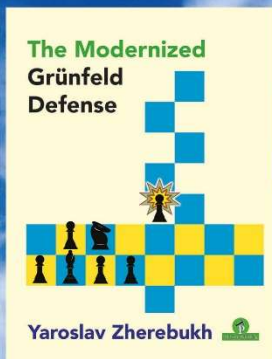
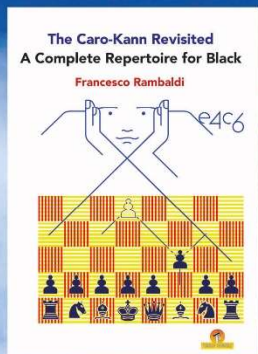
Alexander Münninghoff is in de schaakwereld vooral bekend om zijn biografieën over Euwe (1976) en Donner (1994). Voor *Schaakbulletin* heeft Alexander artikelen geschreven over 'schaken in de Russische pers' en ook publiceerde hij daar interviews met Russische grootmeesters. Ook was Münninghoff de samensteller van *Hartversterkende schimpscheuten* over 15 jaar *Schaakbulletin* en - samen met Lex Jongsma - *60 jaar Hoogovens Schaaktoernooi*. Meer dan genoeg redenen om Alexander in 2010 op te nemen in de Schaakcanon van het MEC.

Als 'reizend journalist' werkte hij vanaf 1974 jarenlang voor de *Haagsche Courant*. In 1983 kreeg hij de *Prijs voor de Dagblad-journalistiek*. Zijn doorbraak bij het grote publiek kwam in 2014, toen hij zijn familiekroniek *De Stamhouder* publiceerde, waarmee hij de Libris Geschiedenis Prijs won.

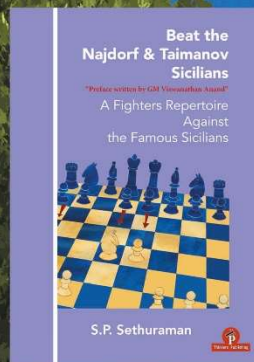
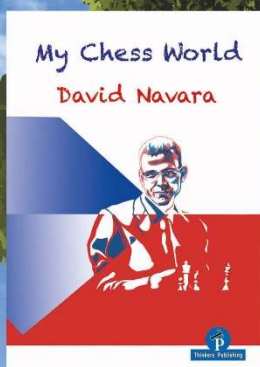
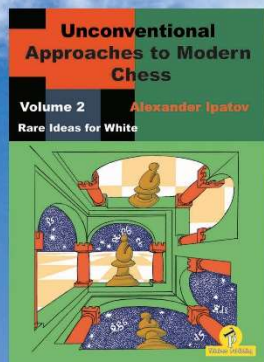
Wij wensen zijn vrouw Ellen en drie kinderen sterkte met dit verlies.

Alexander op onze Euweborrel van mei 2015 (foto René Olthof).

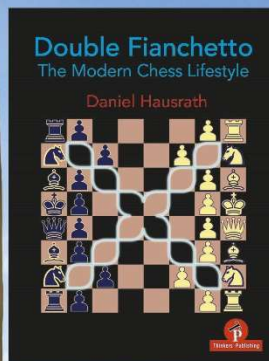
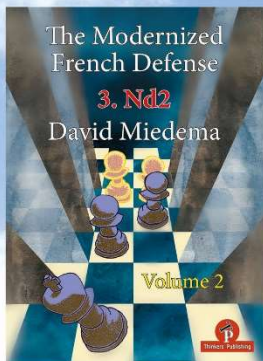
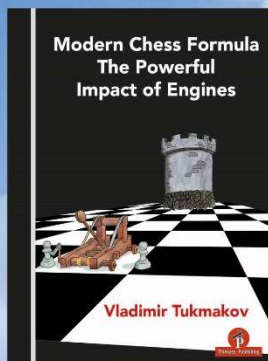

ALWAYS ONE MOVE AHEAD

SPRING 2020

THINKERS PUBLISHING.COM

Talent van het jaar

Eline Roebers
Talent van 2019

**Rekeningnummer NL91 INGB 0005 4016 70 t.n.v.
Stichting Max Euwe Centrum te Amsterdam**